

II.510.1819.2014II.510.1819.2014.MM

**Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości
Prokurator Generalny**

Dot. DL-III-072-7-16/2

Szanowny Panie Ministrze

W zainteresowaniu Rzecznika Praw Obywatelskich pozostaje problematyka ponoszenia kosztów postępowania w sprawach o wykroczenia wszczętych przez oskarżyciela posiłkowego w razie umorzenia postępowania z powodu przedawnienia karalności.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 maja 2005 r. (sygn. SK 44/04) art. 632 pkt 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 ze zm.) w zakresie, w jakim w sprawach z oskarżenia prywatnego, w razie umorzenia postępowania karnego z powodu przedawnienia karalności przewiduje, że koszty procesu obligatoryjnie ponosi oskarżyciel prywatny, jest niezgodny z art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Zdaniem Trybunału, niedopuszczalne jest obligatoryjne zasądzenie kosztów procesu wobec oskarżyciela prywatnego w taki sposób, w jaki przewidywał to art. 632 pkt 1 k.p.k., gdyż sprzeciwiało się to elementarnemu poczuciu sprawiedliwości. Trybunał podkreślił, że „Państwo musi ponosić ryzyko podejmowanych czynności organów procesów i przejmować obciążenia finansowe, które z tych czynności wynikają. Proces nie byłby sprawiedliwy w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, gdyby jego kosztami – zwłaszcza wtedy, gdy zostały one spowodowane wadliwymi lub ze względów prawnych zbędnymi czynnościami procesowymi – obciążony był obywatel, który dochodzi należnej mu od państwa ochrony prawnej. Rozwiązanie takie nie dałoby się pogodzić także ze sformułowaną w art. 2 Konstytucji zasadą demokratycznego państwa prawnego oraz z zasadą równości wobec prawa”.

Skutkiem wydania wyroku było dodanie, na podstawie ustawy z dnia 5 kwietnia 2006 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2006 r., nr 95, poz. 659) art. 632a, zgodnie z którym „W wyjątkowych wypadkach, w razie umorzenia postępowania, sąd może orzec, że koszty procesu ponosi w całości lub w części oskarżony, a w sprawach z oskarżenia prywatnego oskarżony lub Skarb Państwa”. Niestety, pomimo upływu ponad 10 lat od nowelizacji, przepis ten wciąż nie ma zastosowania do postępowania w sprawach o wykroczenia. Celem zapewnienia akcentowanej przez Trybunał Konstytucyjny w swoim orzecznictwie poczucia sprawiedliwości w postępowaniu sądowym, taki przepis powinien znaleźć swoje odzwierciedlenie również w postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Minister Sprawiedliwości w piśmie z dnia 9 marca 2016 r. skierowanym do Rzecznika Praw Obywatelskich w pełni podzielił przedstawiony wyżej pogląd. Podkreślił, że przepis art. 632a k.p.k. „wymaga recypowania na grunt Kodeksu postępowania w sprawach o wykroczenia przez art. 119 k.p.s.w., co sprawia, że aktualne zasady ponoszenia kosztów postępowania w sprawach o wykroczenia w razie umorzenia postępowania określa art. 118 § 2 k.p.s.w., nakazujący w danej sytuacji obciążać nimi oskarżyciela posiłkowego”. Jednocześnie Minister Sprawiedliwości wskazał, że „stosowna zmiana art. 119 k.p.s.w. zostanie dokonana przy najbliższej nowelizacji prawa procesowego dotyczącego wykroczeń”.

Niestety, w projekcie z dnia 24 listopada 2016 r. ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania w sprawach wykroczenia, poza proponowaną zmianą art. 98 k.p.s.w., nie znalazły się propozycje zmian art. 119 k.p.s.w. celem dostosowania procedury wykroczeniowej do standardów konstytucyjnych sprawiedliwego postępowania określonych wskazanym wyżej wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego. Wydaje się, iż przedmiotowa nowelizacja postępowania w sprawach o wykroczenia jest dobrą do tego okazją.

Mając na uwadze powyższe, zwracam się z uprzejmą prośbą do Pana Ministra o zajęcie stanowiska w niniejszej sprawie oraz rozważenie możliwości podjęcia właściwych zmian legislacyjnych w tym zakresie, a także o poinformowanie Rzecznika Praw Obywatelskich o podjętych działaniach.

Z poważaniem